

וישב (93)

להסתיר אהבה זו מחשש שיקנאו בו, ולכן דוקא בשל כך, "וישנאו אותו"

רב רובין זצ"ל בספרו "שנים מקרא"

חומרת הלבנת פנים

הוא מוצאת והיא שְׁלָחָה אֶל חַמִּיהָ לֵאמֹר לְאִישׁ אֲשֶׁר אֵלָה לֹא אֶנְכִּי הָרָה וְכוּ' (לח, כה)

לא רצתה להלבין פניו ולומר ממך אני מעוברת, אלא לאיש אשר אלה לו, אמרה אם יודה מעצמו, יודה, ואם לאו ישרפוני, ואל אלבין פניו. מכאן אמרו, נוח לו לאדם שיפילוהו לכבשן האש ואל ילבין פניו חבירו ברבים. (רש"י)

בענין זה אמרו חז"ל (כתובות טז, ב), שְׁמֵר עֹקְבָא וְאִשְׁתּוּ, היו נותנים צדקה בסתר לעני שדר בשכונתם. פעם ניסה אותו עני לראות מי הם המטיבים עמו, והמתין להם מאחורי דלת ביתו, וכשזרקו את הכסף לתוך ביתו, פתח את הדלת והחל רץ אחריהם. ברחו מפניו מר עוקבא ואשתו, כדי שלא יתבייש אם תיודע לו זהותם, משם ש"נוח לו לאדם שימסור עצמו לתוך כבשן האש ואל ילבין פני חבירו ברבים". הקשה הרב מבריסק מהו לשון "נוח" לו לאדם, ומדוע לא אמרו חז"ל "חייב" אדם להפיל עצמו לכבשן האש? וביאר, שאילו היה כתוב "חייב", היה אפשר ללמוד מכך, שאם עומדות בפני האדם שתי אפשרויות, או להלבין פני חבירו או להיכנס לכבשן האש, חייב הוא להיכנס לכבשן האש. אולם אם אין האדם מלבין פני חבירו באופן ישיר, אלא נוצר מצב שהאדם נעלב מחבירו בעקיפין, דוגמת המעשה עם מר עוקבא, באופן זה אין חייב להיכנס לכבשן האש, לכן כתוב לשון "נוח", ללמדנו, שיש כאן שיקול של כדאיות, ואפילו שהוא רק הגורם לעלבון, נוח הוא לאדם שלא תגרם מחמתו הלבנת פנים.

להחעג בחענוגים

עד היכן הכרת הטוב?

וְכָל אֲשֶׁר יֵשׁ לוֹ נֶתֶן בְּיָדָיו..... וְאִיךָ אֶעֱשֶׂה הַרְעָה הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת..... (לט, ח, ט)

הסבא מקלם זצ"ל היה אומר שבפסוק זה אנו רואים, עד כמה חי יוסף את חייו בהכרה תמידית של הכרת הטוב. שהרי הרבה יותר מהטובה שעשה לו פוטיפר, עשה הוא עם פוטיפר, שהרי עבד אותו בנאמנות וכל ביתו התברך בגללו, האם יש הוה אמינא שלא ישאיר את ביתו בידו? האם סוס מתפאר כשאדונו מתקרב אליו ויושב עליו, הלא לטובתו הוא רוכב עליו, כך הדבר בענין יוסף, ואיזה מקום יש כאן להכיר טובה ש"כל אֲשֶׁר יֵשׁ לוֹ נֶתֶן בְּיָדָיו". אלא שכל ימיו חי והתרגל להכיר טובה על כל

בתר מחשבה אזלינן או בתר המעשה אזלינן?
וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מְגוּרֵי אָבִיו בְּאֶרֶץ כְּנָעַן (לו, א)

פירש רש"י: בקש יעקב לישוב בשלוה קפץ עליו רוגזו של יוסף. וצריך הבנה. יש לומר שידוע שיעקב העביר את הבכורה ליוסף. ובזוהר הקדוש, ביאר את טעם הדבר: משום שמחשבתו הראשונה של יעקב היה להתחתן עם רחל, ויוסף היה הבכור של רחל, אך יש לשאול: מנין שהמחשבה היא העיקר, אולי הוא המעשה, והרי יעקב נשא את לאה ראשונה! ובאמת, כשיעקב ביקש לישוב בשלוה, ביקש ממש את ברכת יצחק אביו "ויתן לך אלוקים מטל השמים..." שהיא כולה שלוה. ומזה מוכח שהולכים אחר המעשה ולא אחר המחשבה, משום שמחשבת יצחק היתה לברך את עשו, אלא שלמעשה בירך את יעקב. ולכן רגזו האחים, כיון שיעקב ביקש לישוב בשלוה ולקיים את ברכת אביו. מוכח שיעקב סובר שהולכים אחר המעשה ולא אחר המחשבה, וא"כ אף בענין הבכורה, יוסף לא צריך להיות הבכור משום שהולכים אחר המעשה, ויעקב נשא לאה ראשונה, אע"פ שמחשבתו היתה לישא את רחל. וזו הכוונה: "ביקש יעקב לישוב בשלוה, קפץ עליו רוגזו של יוסף"

רבי יהונתן אייבשיץ בספרו "תפארת יהונתן"

עֲשֵׂה לֹא כְּתַנְתָּ פְּסִים (לז, ג)

יש להבין הכיצד זה נכשל יעקב להטיל קנאה בן האחים? ועוד צריך להבין מה פשרה של קנאה זו, והכיצד זה יקנאו שבטי י-ה בהבלי העולם הזה, בכתונת פסים?

יש לומר: חז"ל (שבת קמה): שואלים: מפני מה תלמידי חכמים שבבבל מצויינין? מפרש רש"י: "מציינין" מציינין עצמם בלבושים נאים. מתרצת הגמרא: לפי שאינן בני תורה. מבאר רש"י: שאינן בני תורה כל כך, לכבדם כבני ארץ ישראל מחמת תורתם, מכבדים אותם מחמת לבושיהן, שנראין חשובים, משמע שציון הבגדים הוא סימן שאין הם בני תורה אמיתיים. והנה יעקב אבינו, אשר אהב את יוסף ומסר לו סודות התורה, חשש פן יחושו בכך הבנים ויקנאו בו, ועל כן דוקא ברצונו שלא יקנאו ביוסף עשה לו כתונת פסים, מלבוש נאה, שיציין אותו כמי שאינו בן תורה, ובכך ביקש להראות לבניו כאילו אין הוא מעריך את יוסף כבן תורה אמיתי, וכל זאת על מנת שלא יקנאו בו. אלום "ויראו אחיו", האחים בעין שכלם הבינו, "כי אותו אהב אביהם", והכתונת פסים שעשה לו, אינה אלא ניסיון

הזאת. נחשוב לרגע האם היה כדאי לסבול שנתיים נוספות? האם נקרא לכך חוסר נשגחה ח"ו..

אוצרות התורה

הלכה: בדיקת חוטי הציצית לפני הלבישה

כתב השו"ע (או"ח ס' ח סעי' ט'): קודם שיברך יעיין בחוטי הציצית אם הם כשרים כדי שלא יברך לבטלה. ובפסקי תשובות (אות כ) כתב: הכלל הוא שלא חייבו בבדיקת הציצית אלא בשעה שמברך עליהם ובשעת לבישת ופעם אחת ביום. ומדינא אין צריך לבדוק אלא החוטים, אבל הבודק החוטים גם בנקב עד הקשר הראשון שסמוך לנקב טוב ונכון עושה כי שם פוסל אפילו בנפסק חוט אחד, אבל הגדיל, דהיינו במקום הכריכות והקשרים שביניהם, אין צורך כלל לבדוק כי אין שכיח כלל שיקרעו החוטים דשם.

פסקי תשובות חלק א'

פתגם: אדם ניכר בשאלותיו, יותר מאשר בתשובותיו.

ספר "שמחלה"

חקירה: בונה, בשבת

חיבור של שני דברים זה לזה (הרכבת שכנית), או יצירת מציאות חדשה ומאוחדת (הרכבת מזנית, פנים חדשות). (מפענח צפונות ח-ב: שכנית)

ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: נכתב ונחתם

סופר סתם היה בפרמישלן, שעסק ביום בכתיבת סת"ם, ובלילה עבד במאפייה כנחתום, לא היתה דעתו של רבי מפרמישלן נוחה מכך ופסל כתיבתו והוסיף דרך בדיחותא: גמרא מפורשת היא (גיטין): נכתב ביום ונחתם (נחתום) בלילה פסול.

ספר "חד וחלק" חלק ד'

שבת שלום!

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, ג'ילברט יפה בת מרים. לעילוי נשמת של ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, לעילוי נשמת שלמה בן מחה, דניאל בן רחל, עמנואל בן ארנסט אברהם, רפאל שלמה בן אסתר.

דבר. לכן גם פה זה היה המושכל ראשון שלו. יש להוסיף על דברי הסבא מקלם את דברי הרמב"ן המופלאים על הפסוק (לט, יב) "ויעזוב בגדו אצלה ויצא החוצה": "לכבוד גבירתו לא רצה להוציאו מידה בכוחו הגדול ממנה" הרי זו דרגה נוספת מבהילה בעומק חובת הכרת הטוב. יוסף יכול לקחת ממנה את בגדו, והוא יודע היטב שאם הוא משאיר הבגד אצלה, הוא משאיר את האפשרות לטפל עליו עלילת שוא, כאשר יש בידה הוכחה בצדקת דבריה. והוא נמנע מכך, מתוך רגש של הכרת הטוב כלפיה, בהיותה גבירתו. למרות שהיא מתנהגת איתו בשפלות כל כך גדולה, הוא נשאר בתומו עם מידותיו הטובות, מוכן ומזומן לכל התוצאות, להיות נאשם, לשבת בבית הסוהר כל ימיו, העיקר, שלא לכפור בטובת מי שגמל איתו טובה.

לחתך עליון

אין האדם יכול לעשות מאומה לולי גזרת ה'

ולא זכר שר המשקים את יוסף וישפחהו (מ, כג)

צריך להבין מהו כפל הלשון "ולא זכר..... וישפחהו", אלא אמרו במדרש (ב"ר פח, ז): בכל יום ויום היה שר המשקים מתנה תנאים ומלאך בא והופכן, קושר קשרים ומלאך בה ומתירן, אמר לו הקב"ה אתה שוכחו אני לא אשכחהו. פירש רש"י, שכל יום ויום במשך השנתיים שהיה יוסף בבית האסורים היה עושה שר המשקים סימנים רבים לזכרו, וקושר כל מיני קשרים על עצמו כדי לא לשכוח את יוסף, והיה בא מלאך והופכן ומתירן כדי שישכח לפי שעדיין לא הגיעה השעה שיצא משם, אמר הקב"ה אע"פ שאתה שוכחו אני לא אשכחהו כשיגיע הזמן. לימוד נפלא למדים מכאן, אין אדם יכול לעשות מאומה, כל זמן שלא נגזר עליו מן השמים, ואפילו שיעשה כל טצדקי שבעולם, אם לא יהיה רצון ה' בזה לא יצליח בכלום. אמנם ברגע שנגזר עליו אפילו לא יעשה כלום, ירדוף אותו הגזרה עד ששיגהו, שהרי לאחר שעברו שנתיים ימים נאמר בפסוק "ויריצוהו מן הבור", תשועות ה' כהרף עין. יש כאן מוסר השכל אפשר ללמוד מכאן, אדם שהיה מתבונן על מעשה זה, היה רואה בזה ח"ו חוסר השגחה משמים על יוסף הצדיק שעמד בנסיון כה גדול, שר המשקים מנסה במשך שנתיים לזכור אותו, ובכל יום שנזכר ביוסף בא מלאך ומשכית, ומחוסר התבוננות היה שואל איפה הצדק והיושר כלפיו? ואמנם האמת היא כי היתה בזה השגחה פרטית, יד מכוונת מלמעלה, לטובתו, דשכחת שר המשקים היתה לטובת יוסף, כדי שלבסוף יעלה לגדולה. דהנה אחר שנתיים ימים ופרעה חולם וכו' ונזכר השר המשקים, ויספר לפרעה על יוסף שהוא יודע לפתור חלומות, וקראו לו ועלה לגדולה, אם היה זוכרו השר המשקים קודם לכן, והיה פרעה מוציאו מבית האסורים כמה שנים קודם, לא היה זוכה לכל הגדולה

יוסף גרמון כולל עקס לע בען
לכל עניני הדף נא לפנות במייל ל:
germon73@hotmail.fr
ניתן למצוא את העלון
www.kollel-aixlesbains.fr